Estratègies de prestigi en comunitats rurals protohistòriques a Catalunya (1er mil·lenni aC): una perspectiva interdisciplinar

Investigador/s principal/s: Carme Belarte (ICREA-ICAC)
Investigador/s participant/s: Joan Canela (ICAC), Valentina Pescini (ICAC), Marta Mateu (ICAC), Marta Portillo (CSIC), Sílvia Valenzuela (IMF-CSIC), Georgina Prats (UdL), Allowen Evin (NRS) i Daniel (SCCL), Jordi Morer, Antoni Corrales (ICAC)
Dates: 01/01/2024 - 31/12/2024

Finançament: Institut d'Estudis Catalans, IEC - Convocatòria d'ajuts per a la recerca 2024

El trànsit del bronze final a la primera edat del ferro (s. VIII-VI aC) al litoral i prelitoral de Catalunya és un període de transformació de les societats locals, que donarà pas a la formació de les societats complexes del període ibèric. Es produeixen canvis en les formes d'explotació del territori: disminueix el pes de la cacera en favor d'un increment de la ramaderia, també perd pes la recol·lecció i es diversifiquen les espècies cultivades, i es passa d'un sistema d'artiga a un de guaret amb la introducció de la rotació de cultius. Les poblacions, que al bronze final habitaven assentaments de curta durada i es desplaçaven progressivament en funció de les terres de cultiu, ara esdevenen més sedentàries, amb assentaments de més grans dimensions i on s'adopten progressivament nous materials constructius, com la tova. L'increment de la producció agrícola implica també la necessitat d'estructures d'emmagatzematge, com les sitges. En aquest moment es fa aparent un increment de la desigualtat social i té lloc l'aparició de cabdills locals, que busquen mostrar el seu prestigi sobre la resta de la comunitat.

El jaciment de Mas Cap de Ferro, al terme municipal de Nulles (Alt Camp), permet aprofundir la recerca sobre els processos esmentats. Fins ara s'hi han identificat un total de 14 sitges destinades a l'emmagatzematge de gra, que, un cop van perdre la seva funció, van

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

ser reblertes amb deixalles i materials diversos, on destaquen les restes constructives, els materials ceràmics, abocaments de cendres producte de la neteja de llars de foc o de l'incendi d'estructures d'hàbitat, i les restes òssies de fauna producte del processament d'animals. La concentració de sitges indica que l'assentament tenia una certa entitat, però, malauradament, la continuïtat de l'ús agrícola fins l'actualitat ha impedit que s'hi conservin les estructures d'hàbitat. No obstant, els materials recuperats en els nivells d'amortització de les sitges aporten dades de qualitat sobre les tècniques i materials de construcció: restes de sostres o parets de fang amb marques d'encanyissat, toves, revestiments de paret, alguns amb decoració, possibles fragments de soleres de llars, etc. L'estudi d'aquests elements pot contribuir a la reconstrucció de l'hàbitat desaparegut. Pel que fa als altres materials recuperats, les ceràmiques ens informen sobre els hàbits culinaris, a més de ser un indicador cronològic (cal esmentar l'absència de ceràmiques a torn). Finalment, les restes de fauna són d'un gran interès ja que ens mostren patrons poc habituals en els assentaments d'aquest període, en particular per l'associació de mandíbules i metàpodes de cérvols, bovins i suids (que podrien ser porcs senglars). A més, són parts que tenen poca aportació en carn, i el seu abocament sembla ser el resultat de l'especejament de la carn i no del consum d'aquests animals. D'altra banda, la documentació de restes abundants de cérvol no és habitual en aquests contextos, i suggereix una associació amb pràctiques vinculades amb possibles rituals d'iniciació on els cabdills competissin per aconseguir caçar el major nombre d'exemplars.

Aquest projecte contempla la realització de diversos estudis interdisciplinaris encaminats a interpretar les pràctiques tant domèstiques com rituals o socials en aquest assentament.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)